

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

เนื่องจากผู้สอบบัญชีต้องเผชิญกับความเสี่ยงที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานสอบบัญชีอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ซึ่งประกอบด้วย ความเสี่ยงในการปฏิบัติงานตามวิชาชีพ ความเสี่ยงในการให้บริการแก่ลูกค้า และความเสี่ยงในการสอบบัญชี ผู้สอบบัญชีจึงต้องทำการประเมินความเสี่ยงและจัดการลดความเสี่ยงดังกล่าวให้อยู่ระดับต่ำพอที่จะยอมรับได้ โดยปกติแล้วลักษณะทางธุรกิจแต่ละประเภทก็จะมีความเสี่ยงสืบเนื่องแตกต่างกันไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในธุรกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วดังเช่นกลุ่มธุรกิจเครื่องใช้ไฟฟ้าและคอมพิวเตอร์ซึ่งมีความเสี่ยงที่ก่อให้เกิดสินค้าเสื่อมคุณภาพและล้าสมัยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้และมีปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดการด้อยค่าของสินทรัพย์หากกิจการไม่สามารถพัฒนาสินค้าให้ทันต่อเทคโนโลยีเพื่อตอบสนองตามความต้องการของลูกค้าที่เปลี่ยนแปลงไป อีกทั้งลักษณะการขายเชื่อในรูปแบบการขายตรงและการขายผ่อนอาจก่อให้เกิดหนี้สงสัยจะสูญตามมาและยังต่อเนื่องไปถึงการรับประกันหลังการขาย ซึ่งต้องมีการตั้งสำรองรับประกันสินค้าให้เพียงพอด้วย

มีผู้กล่าวว่ากระแสเงินสดเปรียบเสมือนน้ำมันหล่อลื่นที่ทำให้กิจการสามารถดำเนินงานไปได้ด้วยความราบรื่นหรือเปรียบเสมือนโลหิตที่หล่อเลี้ยงร่างกาย ถ้าร่างกายขาดโลหิตหรือมีโลหิตไม่เพียงพอก็จะไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ การจัดหาโลหิตมาหล่อเลี้ยงร่างกายจึงเป็นสิ่งจำเป็นซึ่งไม่แตกต่างไปจากการบริหารสภาพคล่องทางการเงินของกิจการ หากกิจการไม่สามารถชำระหนี้หรือมีการผิดหนี้บ่อยครั้งก็จะเสื่อมเสียชื่อเสียง ธุรกิจที่เป็นคู่ค้าตลอดจนธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินต่างๆ ก็จะเข้มงวดในการปล่อยสินเชื่อให้แก่กิจการมากขึ้น จนกลายเป็นสภาพติดขัดหมุนเงินไม่ทันและถูกฟ้องล้มละลายได้ในที่สุด

งบกระแสเงินสดเป็นรายงานทางการเงินที่ควรนำมาใช้ประโยชน์เพื่อการวิเคราะห์อัตราส่วนของงบกระแสเงินสดซึ่งทำให้สามารถประเมินถึงความสามารถในการชำระหนี้และสภาพคล่อง คุณภาพกำไร และการวัดผลตอบแทนที่เป็นเงินสด อีกทั้งยังส่งสัญญาณเตือนภัยว่าธุรกิจกำลังมีปัญหาด้านกระแสเงินสด เช่น กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานติดลบติดต่อกันหลายๆปีก็อาจบอกได้ถึงปัญหาขาดสภาพคล่องและอาจเกิดปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องของ

กิจการ ซึ่งหลายบริษัทที่ล้มละลายไปนั้นมิได้มีสาเหตุมาจากไม่มีกำไรทางบัญชีแต่สาเหตุที่แท้จริงนั้น คือ ไม่มีเงินสดใช้หนี้ เป็นต้น

การจัดการกับความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานสอบบัญชีที่มีประสิทธิผลมากที่สุดคือการประเมินความเสี่ยงทุกครั้งก่อนที่จะรับงานสอบบัญชีสำหรับลูกค้ารายใหม่และลูกค้ารายเดิม เพราะทำให้ผู้สอบบัญชีสามารถวางแผนการตรวจสอบเพื่อเตรียมรับความเสี่ยงที่เกิดขึ้นและมีโอกาสคัดเลือกลูกค้าโดยอาจเลือกที่จะไม่รับงานสอบบัญชีที่มีความเสี่ยงสูงมาก ดังนั้นในการค้นคว้าอิสระนี้จะทำการศึกษาถึงการนำสัญญาณเตือนภัยและการวิเคราะห์อัตราส่วนของงบกระแสเงินสดมาใช้ประโยชน์ในการประเมินความเสี่ยงในการปฏิบัติงานสอบบัญชีของกลุ่มธุรกิจเครื่องใช้ไฟฟ้าและคอมพิวเตอร์

1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์สัญญาณเตือนภัยของงบกระแสเงินสดเพื่อประเมินความเสี่ยงในการปฏิบัติงานสอบบัญชีของกลุ่มธุรกิจเครื่องใช้ไฟฟ้าและคอมพิวเตอร์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

1.3 ขอบเขตและวิธีการศึกษา

1.3.1 ขอบเขตการศึกษา ศึกษางบกระแสเงินสดจากรายงานประจำปี 2542 - 2544 (Annual Report 1999 – 2001) ของกิจการในกลุ่มธุรกิจเครื่องใช้ไฟฟ้าและคอมพิวเตอร์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยซึ่งเป็นช่วงเวลาภายหลังวิกฤตการณ์เศรษฐกิจของประเทศไทยที่ได้ผ่อนคลายลงในระดับหนึ่งแต่ยังคงอยู่ในระหว่างดำเนินการปรับโครงสร้างทางการเงินและรอการปรับตัว โดยเลือกตัวอย่างบริษัทเป็นตัวแทนในการศึกษาจำนวน 4 บริษัท จากจำนวนทั้งหมด 11 บริษัท ดังนี้

1. บริษัทจดทะเบียนที่มีกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานเป็นบวกติดต่อกัน 3 ปี จำนวน 1 บริษัท ได้แก่ บริษัท ซิงเกอร์ประเทศไทย จำกัด (มหาชน)
2. บริษัทจดทะเบียนที่มีกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานติดลบติดต่อกัน 3 ปี จำนวน 1 บริษัท ได้แก่ บริษัท เคพีโทรนิค อินเทอร์เน็ต (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)
3. บริษัทจดทะเบียนที่ดำเนินการตามแผนฟื้นฟูกิจการจำนวน 1 บริษัท ได้แก่ บริษัท เอสวีไอเอ จำกัด (มหาชน)

4. บริษัทจดทะเบียนที่อยู่ระหว่างการจัดทำแผนการปรับโครงสร้างหนี้จำนวน 1 บริษัท ได้แก่ บริษัท ไคสตราร์ อิเล็กทริก คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)

โดยศึกษาถึงการวิเคราะห์เตือนภัยจากงบกระแสเงินสดเพื่อประเมินความเสี่ยงในการปฏิบัติงานสอบบัญชีแต่ไม่ครอบคลุมถึงความเสี่ยงจากการควบคุมและความเสี่ยงจากการตรวจสอบ และทำการศึกษาเพิ่มเติมจากรายงานประจำปี 2545 ถึง 2547 ถึงผลที่เกิดขึ้นจริงภายหลังจากการวิเคราะห์สัญญาณเตือนภัยในช่วงเวลาดังกล่าวข้างต้น

1.3.2 วิธีการศึกษา

1. การเก็บข้อมูลโดยเก็บจากรายงานของผู้สอบบัญชี งบการเงินและหมายเหตุประกอบงบการเงินในรายงานประจำปีของกิจการที่ศึกษาและเอกสารที่เกี่ยวข้อง
2. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาสัญญาณเตือนภัยโดยใช้อัตราส่วนทางการเงินจากงบกระแสเงินสด เช่น อัตราส่วนวัดความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย อัตราส่วนวัดความสามารถในการจ่ายคืนหนี้ อัตราส่วนวัดคุณภาพกำไร เป็นต้น และการใช้รายการสัญญาณเตือนภัยจากงบกระแสเงินสด รวมทั้งการพิจารณาปัจจัยต่างๆจากอัตราส่วนทางการเงินและข้อมูลอื่น
3. การประเมินความเสี่ยงในการปฏิบัติงานสอบบัญชี ซึ่งแบ่งออกเป็นความเสี่ยงในระดับงบการเงินและในระดับแต่ละรายการ ในระดับงบการเงินควรพิจารณาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออุตสาหกรรม เช่น การแข่งขัน การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี แนวโน้มและอัตราส่วนทางการเงิน เป็นต้น ส่วนในระดับแต่ละรายการควรพิจารณาถึงโอกาสที่แต่ละรายการจะแสดงข้อมูลผิดพลาด รายการที่ใช้การตัดสินใจของผู้บริหาร เช่น การตั้งสำรองเพื่อสินค้าล้าสมัย การตั้งสำรองค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญ เป็นต้น

1.4 นิยามศัพท์

ความเสี่ยงในการสอบบัญชี¹ หมายถึง ความเสี่ยงที่ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นที่ไม่เหมาะสม เมื่องบการเงินแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ ความเสี่ยงในการสอบบัญชีมีองค์ประกอบสามส่วน ได้แก่ ความเสี่ยงสืบเนื่อง ความเสี่ยงจากการควบคุม และความเสี่ยงจากการตรวจสอบ

¹สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 400 การประเมินความเสี่ยงในการสอบบัญชีกับการควบคุมภายใน (กรุงเทพมหานคร : บริษัท พี.เอ.ลิฟวิง จำกัด 2544), หน้า 3

งบกระแสเงินสด หมายถึง งบที่แสดงการได้มาหรือใช้ไปของเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด ผ่านทางกิจกรรมดำเนินงาน กิจกรรมลงทุน และกิจกรรมจัดหาเงิน

สัญญาเตือนภัยจากงบกระแสเงินสด² หมายถึง เหตุการณ์ที่บอกให้ทราบว่าธุรกิจอาจกำลังประสบปัญหาทางด้านกระแสเงินสด เช่น

- อัตราเติบโตของลูกหนี้การค้า หรือสินค้าคงเหลือสูงกว่าอัตราการเติบโตของยอดขาย
 - เจ้าหนี้การค้าเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงกว่าสินค้าคงเหลือที่เพิ่มขึ้น
 - หนี้สินหมุนเวียนเติบโตในอัตราที่รวดเร็วกว่าการเติบโตของยอดขาย
- เป็นต้น

1.5 ประโยชน์ที่จะได้รับ

1. เป็นแนวทางในการลดความเสี่ยงในการปฏิบัติงานสอบบัญชีให้ลดลงจนถึงระดับต่ำพอที่จะยอมรับได้
2. เป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้สัญญาเตือนภัยอื่นและอัตราส่วนทางการเงินอื่นเพื่อการประเมินความเสี่ยงในการปฏิบัติงานสอบบัญชี

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

² วรศักดิ์ ทุมมานนท์, งบกระแสเงินสด งบการเงินรวม .พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร: บริษัท ไอโอนิคอินเตอร์เทอร์ตรี ซอสเซส จำกัด, 2542.